

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

Prof. Dr. Şükriü Halûk AKALIN

Ulu önder Atatürk'ün kutlu eliyle ve onun koruyucu Genel Başkanlığı altında 12 Temmuz 1932 günü kurulmuş olan Türk Dil Kurumu, çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli kültür kurumlarından biridir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kültür temelleri üzerinde yükseleceğini "*Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür.*" sözü ile açıklayan Atatürk, kültürün en başta gelen ögesi olan dile de her zaman büyük önem vermiştir. Dilin uluslaşmadaki önemini büyük bir ileri görüşlülük ve bilimsel yetkinlikle ortaya koyan Atatürk, Türk dilinin öz güzelliğini ortaya çıkarmak ve Türkçeyi yeryüzündeki diller arasında lâıyk olduğu yere getirmek amacıyla da Türk Dil Kurumunun kuruluşuna öncülük etmiştir.

Anayasamızın 134. maddesine dayalı olarak çıkarılan 2876 Sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yasası ile de Türk Dil Kurumu, ulu önder Atatürk'ün 1 Kasım 1936 günü Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni yasama yılını açış konuşmasında belirttiği; "*Bu ulusal kurumların (Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu) az zaman içinde, ulusal akademiler hâlini almasını temenni ederim.*" dileğine uygun olarak bir bilim kurumuna dönüştürülmüştür.

Türk Dil Kurumu, Türkçenin gelişmesi, zenginleşmesi ve özleşmesi uğrunda önemli çalışmalar yapmıştır. Türkçenin bilim dili olarak gelişmesinde Türk Dil Kurumunun büyük payı bulunmaktadır. Dilimize kazandırdığı Türkçe sözlerle, çeşitli bilim dallarında türettiği terimlerle, Türkçe ile ilgili başvuru kaynaklarıyla, yayımladığı sekiz yüzü aşkın eserle Türk Dil Kurumu, gelecek kuşaklara daha da gelişmiş bir dil, daha zengin söz varlığına sahip bir Türkçe bırakmak için çalışmalarını sürdürüyor. Söz konusu çalışmaları yaparken, çağdaş teknolojilerden yararlanan Türk Dil Kurumu, Türkçenin aynı zamanda gelişen teknolojiden olumsuz etkilenmemesi için de etkinlikler yürütüyor.

Türk Dil Kurumu, Atatürk'ün Türk dili ile ilgili talimatları doğrultusunda ve 2876 Sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yasa-

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

sında yer alan hükümler çerçevesinde çalışmalarını yürütmektedir. Türk Dil Kurumunun amacı, kuruluş yasasında; *Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yakışır yükseklığe erdirmek* olarak belirtilmiştir. Atatürk'ün önderliğinde toplanan Birinci Türk Dili Kurultayında kabul edilen *nizamnamede* de aynı amaç yer almaktaydı.

Türk Dil Kurumunun görevleri, 2876 Sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yasasının 36. maddesinde özetle şöyle sıralanmıştır:

- *Yazılı ve sözlü kaynaklardan Türk dili ile ilgili derleme ve taramalar yapmak,*
- *Türk kültüründeki gelişmeye bağlı olarak, Türk dilinin özleşmesine, zenginleşmesine ve köken bilgisine yarayacak inceleme ve araştırmalar yaparak imlâ kılavuzları ve sözlükler hazırlamak ve yayımlamak,*
- *Türkçe dil bilgisi üzerinde araştırma ve incelemelerde bulunmak, Türk dilinin tarihî ve karşılaştırılmalı dil bilgilerini hazırlamak,*
- *Bütün bilim, sanat ve teknik terim ve kavramlarını karşılayacak Türkçe terim ve kavramların bulunmasına yönelik araştırma ve incelemelerde bulunmak,*
- *Türk dilinin kuşaklar arasında birleştirici ve bütünleştirici özelliklerini göz önünde tutarak, genç kuşaklarda Türk dili sevgisini ve bilincini kökleştirecek, geliştirecek ve yaygın hâle getirecek her türlü önlemi almak,*
- *Türk dili ve Türkçe dil bilgisi konularında kurultaylar, bilgi şölenleri, çeşitli toplantılar düzenlemek,*
- *Araştırma ve inceleme sonuçlarını yayımlamak; süreli veya süresiz yayınlar yapmak,*
- *Amaç ve görevleri ile ilgili olarak, yurt içinde ve yurt dışında yerli veya yabancı, gerçek ve tüzel kişilerle, eğitim, bilim, kültür, sanat kurum ve kuruluşları, araştırma merkezleri, araştırmacı, yazar ve sanatkârlarla iş birliğinde bulunmak,*
- *Amaç ve görevleri ile ilgili konularda yurt içi ve yurt dışındaki yayınları izlemek ve değerlendirmek,*
- *Yabancıların Türkçeyi öğrenmesini kolaylaştırıcı bilimsel çalışmalar yapmak,*
- *Yüksek Kurulun, Yüksek Kurumun ve bu kanunun verdiği diğer görevleri yerine getirmek.*

Türk Dil Kurumu, yasa ile kendisine verilen bu görevleri Türk dili

üzerine bilimsel çalışmalar, araştırmalar, incelemeler yaparak; dilimize yeni sözler ve terimler kazandırarak; Türk dili ile ilgili başvuru niteliği taşıyan kitaplar, sözlükler, kılavuzlar, dergiler yayımlayarak; bilimsel toplantılar ve halkımızı aydınlatıcı konferanslar düzenleyerek; kitle iletişim araçlarında, sanat dallarında doğru ve güzel Türkçeyi kullananları ödüllendirerek, çeşitli etkinlikler düzenleyerek yerine getirmeye çalışmaktadır.

Bu yazımızda, geçen bir yılın kısa değerlendirmesini yaparak Türk Dil Kurumunda 2002 yılında yürütülen çalışmalar hakkında bilgiler vereceğiz.

Türk Dil Kurumunda Kurum Saymanının yaptığı yolsuzluğun 2001 yılı başında ortaya çıkarılmasından sonra, idarî ve malî konularda alınan önlemlerin uygulamaya konulmasıyla tam bir denetim sağlanmıştır. Tek kişiye verilen çek kesme ve harcama yetkisinin, sakıncası görülmüş, bunun üzerine çek-lerde ve ödemelerde üç yetkili imza uygulamasına geçilmiştir. Kurumun gelir ve giderleri, mal varlığı denetim altına alınmıştır. Kurum kaynaklarının yerinde ve doğru kullanılması için çeşitli önlemler alınmış, bu amaçla gerekli görülen yönergeler (Ücretsiz Yayın Verme Yönergesi, Dağıtımıcılar Yönergesi, Konferans Salonu Tahsis ve Kiralama Yönergesi, Proje Harcama İlkeleri vb.) hazırlanmış ve uygulamaya geçilmiştir. Kurumun hesaplarının doğru ve kurallara uygun tutulması amacıyla Maliye Bakanlığından denetçi istenmiş ve yıllara göre devirleri belirlenmek üzere gerçekçi bir muhasebe sistemi kurulması için çalışmalar başlatılmıştır. Türk Dil Kurumunun gelirlerini artırmak ve kaynak israfını önlemek amacıyla önlemler alınmış ve uygulamaya konulmuştur. Depolarda bekleyen kitapların bir an önce paraya dönüşmesi için sık sık indirimli satışlar düzenlenmiştir. Kitapların baskı sayıları, satış oranları göz önüne alınarak azaltılmıştır. *Türk Dili* dergisinin abone sayısı, armağanlı abone kampanyası düzenlenerek artırılmıştır.

Gelirlerimiz konusunda da bir gerçeği burada açıklamamız gerekiyor. Türk Dil Kurumunun bugün tek gelir kaynağı yayın satışlarıdır. Ulu önder Atatürk'ün İş Bankasındaki hisselerinin gelirlerini el yazısıyla düzenlediği vasiyetnameye göre paylaşmakla görevli olan Cumhuriyet Halk Partisi, 2001 yılında Kurumun payına düşen 327.708.673.015 TL. (üç yüz yirmi yedi milyar yedi yüz sekiz milyon altı yüz yetmiş üç bin on beş TL) nemayı Türk Dil Kurumunda yaşanan yolsuzluk olayını gerekçe göstererek ödeme talimatı vermemiştir. Hisselerin gelirlerinin Kurumuza neden ödenmediği konusunda herhangi bir resmî bilgi ulaştırılmamış, bu

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

bilgiler basında yer alan haberlerden edinilmiştir. Ülkemizde yaşanan ekonomik bunalım yüzünden İş Bankası 2002 yılında zarar bildirmiştir. Bu durumda son iki yılda Türk Dil Kurumunun kasasına İş Bankasındaki hisselerin gelirinden hiç para aktarılmamıştır. Kuruma devlet bütçesinden de para aktarılmamaktadır. Türk Dil Kurumu bütün giderlerini öz kaynaklarıyla karşılamaktadır. Bir devlet kurumu olmasına karşılık; çalışanlarının maaşları, sağlık giderleri, emekli ikramiyeleri, yollukları; Kurumun demirbaş ve sarf malzemesi alımları; düzenlediği toplantıların giderleri; kitap ve dergi basım harcamaları; elektrik, su, doğal gaz, telefon giderleri kısacası Türk Dil Kurumunun bütün giderleri yayın satışından elde edilen gelirlerle karşılanmaya çalışılmaktadır. Bu sebeple Kurum gelirlerini artırmak amacıyla yayın satışına büyük önem verilmiştir. Düzenlenen büyük kitap fuarlarına Kurum bütün yayınlarıyla katılmıştır. 2001 ve 2002 yıllarında kitap satış aracı üniversitelerimize kitap satışı yapmak amacıyla gönderilmiştir. İndirimli satışlar büyük ilgi görmektedir. Kurumumuz hizmetlerinde kullanılmak üzere bağışlanan bir minibüs, Ankara içindeki üniversitelerde satış yapmak amacıyla düzenlenmiştir. Ankara içinde kitap satış aracıyla satışımız 2002 sonunda başlamıştır. Kitap satış araçlarının daha sıklıkla satışa gönderilememesinin sebebi ise eleman yetersizliğidir. Kâr amaçlı bir kurum olmayan Türk Dil Kurumu, dilimiz Türkçe için gerekli ve önemli çalışmaları yürütmek, etkinlikler düzenlemek ve yeni yayınlar çıkarmak amacıyla gelirlerini artırmanın yanı sıra kaynaklarını verimli ve yerinde kullanmanın gereği ile hareket etmektedir. Kurum çalışanları bir kuruşun bile üzerine titremektedir. Çünkü her çalışmamız iyi bilmektedir ki, Türk Dil Kurumunun taşınır ve taşınmaz bütün mal varlığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk Dil Kurumunun kurucusu ulu önder Atatürk'ün Türk Dil Kurumuna bıraktığı vasiyet gelirlerine ve bu gelirlere dayalı olarak Kurumun elde ettiği öz kaynaklara dayanmaktadır.

Türk Dil Kurumu sınırlı öz kaynaklarıyla dilimiz Türkçe için çalışmalarını daha da büyük bir istek ve gayretle sürdürmektedir.

İdarî ve malî konularda yürütülen çalışmaların yanı sıra Kurumda yürütülen bilimsel çalışmalar da artarak sürdürülmüştür. Bu çalışmalar hakkında da kısa bilgiler sunacağız.

Yayın çalışmaları

Türk Dil Kurumunun kuruluşundan bu yana 815 eser yayımlanmıştır. Kurumun yeniden yapılandığı 1983 yılına kadar olan 51 yıllık dönemde 517 yayın çıkmıştır. 1983'ten günümüze kadar olan 19 yıllık dönemde

ise Türk Dil Kurumu 302 eser yayımlamıştır.

2002 yılında Türk Dil Kurumunun yayımladığı eser sayısı ise 19'dur. Çok ciltli birkaç kitabın her cildi ayrı ayrı sayıldığında yayımlanan eser sayısı 36'ya ulaşır. 2002 yılında yayımlanan söz konusu kitaplar şunlardır:

TDK, *Yabancı Kelimelere Karşılıklar*, 2002 (Daha önce yayımlanmış olan iki kitabın birleştirilerek yeni eklenen sözlerle genişletilmiş baskısı).

Hüseyin Ayan, *Nesîmî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkidli Metni*, 2002, (2 cilt).

Gülsel Sev, *Etmek Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller ve Tamlayıcılarla Kullanılışı*, 2002.

Mehmet Aydın, *Aybastı Ağzı*, (İnceleme-Metin-Sözlük), 2002.

Ahmet B. Ercilasun, *Kars İli Ağzları (Ses Bilgisi)*, 2002.

İsmail Doğan, *Doğu Avrupa'daki Göktürk (Runik) İşaretli Yazıtlar*, 2002.

Roy Harris-Tablot J. Taylor, *Dil Bilimi Düşününde Dönüm Noktaları I*, (çev.) Prof. Dr. Eser Taylan-Prof. Dr. Cem Taylan, 2002.

Paşa Yavuzarslan, *Münebbihü'r-Rakidin*, 2002 (2 cilt).

Esra Karabacak, *Bergamalı Kadrî Müyessiretü'l-ulûm*, 2002.

Ali Nazîmâ-Faik Reşad, *Mükemmel Osmanlı Lügati*, (hızl.) Necat Birinci-Kâzım Yetiş-Fatih Andı-Erol Ülgen-Nuri Sağlam, Ali Şükrü Çoruk, 2002.

Lan-Ya Tseng, *Türkiye Türkçesinde Orta Hece Düşmesi*, 2002.

İbrahim Dilek, *Altay Destanları I (Er Samur-Ak Tayçı-Kökin Erkey-Altay Buuçay-Malçı Mergen-Kozın Erkeş-Közükye)*, 2002.

Wolfram Eberhard, *Güneydoğu Anadolu'dan Âşık Hikâyeleri*, (çev.) Müfide Kocaoğlan ven der Hoeven, 2002.

Prof. Dr. Karl Reichl, *Türk Boylarının Destanları*, (çev.) Doç. Dr. Metin Ekici, 2002.

A. K. Borovkov, *Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII. - XIII. Yüzyıllar)*, (çev.) Halil İbrahim Usta-Ebülfez Amanoğlu, 2002.

Ruşen Eşref Üneydın Bütün Eserleri, (hızl.) Prof. Dr. Necat Birinci-Dr. Nuri Sağlam, 2002 (14 cilt).

Bulud Karaçorlu Sehend, *Dedem Qorqud'un Dilinden: Sazın Sözü*, (hızl.) Dursun Yıldırım, 2002, (2 cilt).

Bulud Karaçorlu Sehend, *Dedem Qorqud'un Dilinden: Qardaş Andı*,

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

(hzl.) Dursun Yıldırım, 2002, (2 cilt).

M. Şehriyar, *Haydar Baba'ya Selâm*, (hzl.) Dursun Yıldırım, 2002.

Hâlen basım evlerinde dizgi, düzelti aşamasında veya baskısı süren ve basım yılı 2002 olacak kitaplar ise şunlardır:

Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*.

Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*.

Alî Şîr Nevâyî, Garâibü's-sıgâr, (hzl.) Prof. Dr. Günay Kut.

Prof. Dr. Gürer Gülsevin, *Uşak İli Ağzları*.

Prof. Dr. Ömer Faruk Huyugüzel, *Necip Türkçü'nün Hatıraları ve Dil Yazıları*.

TDK, *Alî Şîr Nevâyî'nin 560. Doğum ve 500. Ölüm Yıl Dönümü Anma Toplantısı Bildirileri*.

V. Thomsen, *Orhun Yazıtları, İlk Bildiri, Çözülmüş Orhun Yazıtları, Yenisey Yazıtlarındaki İyi Değerlendirilmemiş Bir Harf, Turcica*, (çev.) Vedat Köken.

Doç. Dr. K. B. Kuular, Yard. Doç. Dr. Ekrem Arıkoğlu, *Tuva Türkçesi Sözlüğü*.

Ahmet Midhat Efendi Külliyyatı Telif Romanlar, (hzl.) Prof. Dr. Necat Birinci, Prof. Dr. Kâzım Yetiş.

Bütün işlemleri tamamlanmış ve basım işi ihale aşamasına gelmiş kitaplardan bir bölümü 2002 yılında, bir bölümü de 2003 yılında raflarda yerini alacak. Bu kitaplar ise şunlardır:

Prof. Dr. Günay Karaağaç, *Moğolca-Türkçe Sözlük*.

İlyas Göz, *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*.

M. Bahaeddin Toven, *Yeni Türkçe Lügat*, (hzl.) Abdülkadir Hayber.

TDK, *Zeynep Korkmaz Armağanı*.

Sami Paşazade Sezaât Bütüün Eserleri, (hzl.) Prof. Dr. Zeynep Kerman.

Ahmet Midhat Efendi Külliyyatı Telif Romanlar, Eski Mektuplar, Altın Âşıkları, Mesâil-i Muğlaka, Jön Türk, (hzl.) Prof. Dr. Necat Birinci, Prof. Dr. Kâzım Yetiş.

Nurettin Aksu, *Kazak Türklerinde Kişi Adları*.

Azerbaycan Dialektoloji Lügeti II.

Dr. Cevat Heyet, *İki Dilin Karşılaştırması (Mukayesetü'l-Lûgateyn)*, (çev.) Prof. Dr. Mürsel Öztürk.

Ed-dürretü'l-mudıyye fi'l-lügati't-Türkiyye, (hzl.) Prof. Dr. Recep Toparlı.

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın

Doç. Dr. Ufuk Tavkul, *Karaçay-Malkar Destanları*.

Doç. Dr. Alimcan İneyet, *Uygur Halk Destanları*.

Tahir Kenan, Kavâid-i Lisân-ı Türkî, (hızl.) Prof. Dr. Leyla Karahan, Ülkü Gürsoy.

Türk Dil Kurumunun 51 yıllık dergisi *Türk Dili*, aralıksız olarak yayımlanmaktadır. Ocak 2002 sayısından başlayarak derginin hem baskısında hem de içeriğinde yeniliklere gidilmiştir. Kamuoyunda Türkçe bilincini yaygınlaştırmak ve güçlendirmek amacıyla dil ile ilgili yazılara, dilimiz ve edebiyatımız ile ilgili popüler ve özgün çalışmalara yer verilmiştir.

Temmuz 2002 sayısı Türk Dil Kurumunun kuruluşunun 70. yıl dönümü dolayısıyla *TDK'nin 70. Yılı Özel Sayısı* olarak 334 sayfa, Dil Bayramı'nın 70. yılı dolayısıyla da Eylül sayısı *Dil Bayramı'nın 70. Yılı Özel Sayısı* olarak 359 sayfa olarak çıkmıştır. Bu yıl Cumhuriyetimizin kuruluşunun 80. yıl dönümü dolayısıyla Ekim 2003 sayısı *Cumhuriyet Özel Sayısı* olarak yayımlanacaktır. Bu özel sayıda Türkçenin son 80 yılda yaşadığı gelişme, Atatürk'ün Dil Devrimi, Türkçenin bugünkü durumu gibi konular ele alınacaktır. Özel sayıya üniversitelerimizden bilim adamlarının yazılarıyla katılmalarını sağlamak amacıyla ilgili bütün bölümlere yazılar gönderilmiştir.

Türk dünyasında dil ve edebiyat konularını ele alan *Türk Dünyası* dergisinin ise 13. ve 14. sayıları yayımlanmıştır. 1995'ten beri yılda iki sayı olarak yayımlanan dergide Türk dünyasında ortak iletişim dili, Türk dünyasında ortak alfabe sorunu, Türk dünyası edebî ürünlerinde ortaklıklar, Türk dünyası edebiyatının zenginlikleri gibi çeşitli konuların ele alındığı yazılar yayımlanmaktadır.

Türk dili ile ilgili bilimsel yazıların yer aldığı *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*'in daha önceki dönemden geciken sayıları tamamlanarak basım evine gönderilmiştir. 2000 *Belleten*'i yayımlanmıştır. 1998, 1999 ve 2001 *Belleten*'leri basım evindedir.

Yabancı sözlere karşılıklar ve terim çalışmaları

Türk Dil Kurumunun 70 yıllık tarihi boyunca yürüttüğü çalışmaların başında yabancı sözlere karşılıklar bularak Türkçenin gelişmesi ve zenginleşmesi yolundaki çabaları gelmektedir. TDK'nin bu çalışmaları sayesinde dilimize binlerce yeni Türkçe söz kazandırılmıştır. Böylece bir yandan dilimiz geliştirilirken, bir yandan da Türkçenin yabancı dillerin etkisinde kalmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Türk Dil Kurumunda oluşturulan Yabancı Kelimelere Karşılıklar Çı-

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

lişma Grubunun yaptığı çalışmaların bir sonucu olarak *Yabancı Kelimelere Karşılıklar* kitabının yeni baskısı 2002 yılında yayımlanmıştır. Daha önce yayımlanan ve tükenen iki kitabın yeni türetilen sözlerle birlikte geliştirilmiş yeni baskısı olan bu eserde 1121 yabancı kökenli söze Türkçe karşılıklar önerilmektedir.

Kuruluş yasamızdaki boşluklar yüzünden 2001-2007 dönemi üyelerinin seçilememesi, buna bağlı olarak da Yabancı Kelimelere Karşılıklar Komisyonunun oluşturulamaması sebebiyle bir süredir yabancı kaynaklı sözlere karşılık bulma çalışması duraklamıştı. Bunun üzerine Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yönetim Kurulunun 12.9.2002 tarih ve 441/4 kararıyla yeni üyeler seçilene kadar Yabancı Kelimelere Karşılıklar Çalışma Grubu kurulmuştur. Çalışma grubu toplanarak yabancı sözlere karşılıklar önermeye başlamıştır.

Türk Dil Kurumunun, Türkçenin bilim dili olarak daha da geliştirilmesi yolunda yaptığı çalışmaların başında ise terim türetme çalışmaları gelmektedir. Ulu önder Atatürk de terim türetme çalışmalarına özel bir önem vermiş, Türk Dil Kurumundaki terim çalışmalarına bizzat katılmıştır.

Bu kapsamda hazırlanan ve henüz tamamlanan iki çalışma *Fizik Terimleri Sözlüğü* ile *Bilgisayar Terimleri Karşılıklar Kılavuzu*'dur.

Türkçenin son yıllarda yabancı dillerin en fazla etkisinde kaldığı alan bilişim alanıdır. Sadece bilişim alanında çalışanların değil, bilgisayar, Genel Ağ (İnternet) ve iletişim teknolojilerini kullanan herkesin etkisinde kaldığı yabancı terimler her geçen gün artıyor. Üstelik bu terimlerin gündelik dile de girdiği görülüyor. Türkçenin söz varlığının kimliğini değiştirebilecek bu durum karşısında Türk Dil Kurumu, yabancı dildeki bilgisayar terimlerine karşılıklar türetme çalışmasını başlatmıştır. Sonuçlanan bu çalışmayla yaklaşık on bin bilgisayar terimine Türkçe karşılık önerilmiştir. Bu terimler kılavuzu yayımlanmadan önce Genel Ağ'da bilişimcilerin, bilgisayarlıların tartışma ve eleştirisine açılmıştır. Gelen eleştirilerden sonra *Bilgisayar Terimleri Karşılıklar Kılavuzu* tamamlanarak yayına hazır hâle getirilmiştir.

Terimler konusunda son dönemde başlatılan bir başka çalışma da mühendislik bilim dallarındaki terimlerin Türkçeleştirilmesi ve ülkemizdeki bütün Mühendislik Fakültelerinde ortak Türkçe terimlerle öğretim yapılması tasarısıdır. Bu amaçla Mühendislik Dekanları Konseyi ile Türk Dil Kurumu arasında iş birliğine gidilmiştir. 26 Nisan 2002 günü Türk Dil Kurumunda düzenlenen *Mühendislik Terimleri Bilgi Şöleni*'ne üni-

versitelerin mühendislik fakülteleri dekanları ile çeşitli mühendislik fakültelerinden 100'ün üzerinde bilim adamı katılmıştır. Toplantıda mühendislik bilim dallarındaki terim sorunları ve çözüm yolları ele alınmıştır. Söz konusu bilgi şöleninde yapılan konuşmaların ve tartışmaların baskı kararı alınmıştır. *Mühendislik Terimleri Bilgi Şöleni Bildirileri* önümüzdeki aylarda yayımlanacaktır. Toplantı sonunda Türk Dil Kurumunda *Teknik Terimler Kurulu* adıyla bir kurul oluşturulması benimsenmiştir. Ayrıca öncelikli olarak terim çalışmalarının yürütüleceği bilim dalları belirlenerek çalışma grupları oluşturulmuştur. Teknik Terimler Kurulu her ay toplanarak gündemindeki konuları ve sorunları görüşmekte, yürütülen terim çalışmalarını denetlemekte, yönlendirmekte ve değerlendirmektedir.

Kamuoyunun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi

Kamuoyunun Türkçe konusunda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi için çağdaş teknolojinin bütün imkânlarından yararlanılmaya başlanmıştır.

Öncelikle basın ve kamuoyu ile Türk Dil Kurumunun ilişkilerini düzenlemek, daha sağlıklı ilişkiler geliştirmek amacıyla Basın ve Halkla İlişkiler Birimi oluşturulmuştur. Oluşturulan bu birimde bütün günlük gazeteler okunmakta, televizyon ve radyo yayınları izlenmektedir. Kitle iletişim araçlarında dil yanlışları belirlenmekte ve ilgili kuruluşlar bu konuda anında bilgilendirilmektedir. Türk Dil Kurumunun Türkçe ile ilgili çeşitli konulardaki açıklamaları da basın kuruluşlarına bu birim aracılığıyla duyurulmaktadır. Bütün bu açıklamalar Türk Dil Kurumunun Genel Ağ'daki (İnternet) www.tdk.gov.tr/basin.html sayfasında sürekli olarak güncelleştirilerek kamuoyunun da bilgisine sunulmaktadır.

Yurttaşlarımızın, yurt dışındaki soydaşlarımızın, çeşitli kurum ve kuruluşların mektup, telefon, belgeç (faks), elmek (e-mail) ile gönderdikleri Türk dili ile ilgili soruları en kısa sürede cevaplandırılmaktadır. Mahkemelerden gönderilen dil ile ilgili çeşitli (ad değişikliği, hakaret vb.) davalarda Türk Dil Kurumu bilirkişilik görevini yerine getirmekte ve bilimsel gerçeklerin yargı kararına yansımaları doğrultusunda yargıya yardımcı olma görevini sürdürmektedir.

Vatandaşlarımızın Türk Dil Kurumuna daha çabuk ulaşmaları ve sorularının anında cevaplandırılması amacıyla *Türkçe Danışma Servisi* kurulması için Türk Telekom Genel Müdürlüğü ile görüşmeler ve yazışmalar yapılmıştır. Türk Telekomun tahsis edeceği üç rakamlı telefon hattı ile yurdun her köşesinden günün her saatinde vatandaşlarımızın Türkçe ile

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

İlgili sorularını sorabilecekleri ve anında cevabını alabilecekleri servisin kurulması için Türk Dil Kurumu Yürütme Kurulu karar almıştır. Ancak Türk Telekomun özelleştirilmesi ile konu Telekomünikasyon Üst Kuruluna havale edilmiştir. Bu konuda söz konusu üst kurulun kararı beklenmektedir.

İş yerlerinde yabancı kaynaklı adlar kullanılması eğiliminin artması üzerine bu sorunun çözümüne yardımcı olması düşüncesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde bulunan Mahallî İdareler Yasasına bir madde eklenmesi Kurum olarak teklif edilmiştir. 17 Ocak 2002 tarihinde teklifimiz Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan bütün siyasî partilerin grup başkanlıklarına ve İçişleri Komisyonu üyelerinin tamamına gönderilmiştir. Teklifte; iş yerlerinde Türkçe kökenli veya Türkçeleşmiş adlar kullanılması, bu konuda yerel yönetimlere yetki verilmesi, konulmak istenilen adın Türkçe olup olmadığı konusunda tereddüde düşüldüğünde Türk Dil Kurumundan görüş sorulması gibi hükümler yer almaktaydı. Ancak, İçişleri Komisyonunda iş yeri adları ile ilgili bu teklifimizin yasa maddesi olarak değil, hazırlanacak yönetmelikte bir madde olarak yer alması görüşü ağırlık kazanmıştır.

Güncel Türkçe Sözlük Genel Ağ'da

Çağımızın en gelişmiş iletişim aracı Genel Ağ (İnternet) yoluyla kamuoyunun Türkçe konusunda bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. Bu konudaki çalışmaların başında Türk Dil Kurumunun anıtsal eseri *Türkçe Sözlük*'ün Genel Ağ'da ücretsiz olarak halkımızın kullanımına açılmasıdır. 1945'ten beri yayımlanan ve yüzlerce kişinin göz nuru ile hazırlanan *Türkçe Sözlük*'ün Genel Ağ'daki sürümü *Güncel Türkçe Sözlük*, 98.861 anlam varlığından oluşuyor. Bu varlığın içerisinde sözler, birleşik sözler, deyimler ve atasözleri yer almaktadır. Türk Dil Kurumunun ağ sayfalarındaki www.tdk.gov.tr/sozluk.html adresinde bulunan sözlüğü, sayıları yüze yaklaşan bilişimci ve dilciden oluşan deneme grubu, iki ay süre ile denemeden geçirmiştir. Sözlüğün en önemli özelliği sürekli güncelleştirilebilir olmasıdır. Basılan bir sözlüğü genişletmek, geliştirmek ancak yeni baskısını yapmakla mümkün olur. Oysa Genel Ağ'da yer alan bir eser, her an geliştirilebilir, genişletilebilir. Hazırlanan program ile sözlüğün sürekli güncelleştirilmesi mümkün hâle getirilmiştir. Aranılan söz, kökeni, türü, okunuşu, çevriyazısı, içinde geçtiği deyimler, atasözleri ve birleşik sözlerle kullanıcıya tek bir sayfada sunulmaktadır.

Sözlükte Türkçe karakterler kullanılmaktadır. Ancak, yurt dışındaki vatandaşlarımızın, yabancı Türkologların veya yabancı araştırmacıların

bilgisayarlarında Türkçe yazı tipleri bulunamayacağı düşünülerek Türkçe karakterler (ç, ğ, ı, ö, ü, ş) için özel bir düzen uygulanmış, Türkçe karakterlerin bulunmadığı klavyeler de göz önünde tutularak bunun için ayrı bir sayfa hazırlanmıştır. Aranılan bazı sözlerin kullanıcı tarafından yanlış yazılması durumunda program, kullanıcıya sınırlı sayıda seçenek sunabilmektedir. Düzeltme iminin (^) bulunduğu sözleri bu imi yazarak da, yazmadan da bulmak mümkün olabilmektedir. Ancak, harf olarak yazılışları aynı, anlamları ve okunuşları farklı olan sözlerde program kullanıcının bu imi yazmayı unuttuğunu varsayarak seçenek sunmaktadır. Sözlükte sözlerin söylenişi yazılı olarak gösterilmekte; Arapça, Farsça alıntı sözlerin çevriyazıları (transkripsiyon) da verilmektedir. Sözlerin anlamları verildikten sonra, sözün, içinde geçtiği örnek cümleler de gösterilmektedir. Aranılan sözün içinde geçtiği deyim ve atasözü varsa bunlar da aynı sayfada yer almaktadır. Atasözü ve deyimlere de bir tıklamayla ulaşılmaktadır. Yine aranılan sözün, içinde yer aldığı birleşik sözler de sayfada gösterilmekte, bir tıklamayla bu sözlerle de ulaşılabilmektedir. *Güncel Türkçe Sözlük*'te sözlerin yazılışıyla ilgili birtakım kurallara da yer verilmiştir.

Genel Ağ'da sözlük, TDK'nin ulu önder Atatürk tarafından kuruluşunun 70. yıl dönümü dolayısıyla 11 Temmuz 2002 günü yapılan toplantıda törenle kullanıma açılmıştır. Geçen beş aylık dönemde *Güncel Türkçe Sözlük*'ü yaklaşık 700.000 kişi kullanmıştır. Sözlükte aranıp bulunmayan sözler kullanıcılar tarafından elmekle (e-mail) ile bildirilmektedir. Her gün bu konuda yüzlerce elmek TDK'ye gönderilmektedir. 1945'ten beri yayımlanan *Türkçe Sözlük* için 57 yılda gönderilen yazıların, isteklerin birkaç katı yazı TDK'ye dört aylık sürede ulaşmıştır. Bu da sözlüğün gördüğü ilgiyi açıkça göstermektedir. Gönderilen mektuplardaki konular, Sözlük Kolu uzmanları tarafından gerekli araştırma yapılarak Güncel Türkçe Sözlük Çalışma Grubuna getirilmekte ve eksik olan sözler arasında *Güncel Türkçe Sözlük*'e eklenmektedir. Ayrıca sözlük programı, kullanıcıların arayıp da bulamadığı sözleri belleğinde tutmaktadır. Bu sözler Güncel Türkçe Sözlük Çalışma Grubunda değerlendirilmekte ve gerekli görülenler veri tabanına alınmaktadır. Programın bir başka özelliği de kullanıcıların en fazla merak ettiği ve anlamını aradığı sözleri sıralaması, istenildiğinde bu sıralamayı bize vermesidir. Sözlüğün sesli hâle getirilerek her sözün doğru ve güzel söyleyişinin *Güncel Türkçe Sözlük*'te yer alması için çalışmalara yakında başlanacaktır.

İmlâ Kılavuzu da Genel Ağ'da

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

Genel Ağ'daki bir başka çalışma ise *İmlâ Kılavuzu*'dur. Türk Dil Kurumu *İmlâ Kılavuzu* yine tam metin hâlinde ve ücretsiz olarak kullanıma açılmıştır. *İmlâ Kılavuzu* <http://www.tdk.gov.tr/imla> adresinde ücretsiz olarak hizmet vermektedir. Yürütülen bir çalışmayla *İmlâ Kılavuzu*'na da arama motoru yakın zamanda eklenecektir.

Doğru ve güzel Türkçeyi yaygınlaştırmak amacıyla Prof. Dr. Hamza Zülfikar'ın *Türk Dili* dergisinde sürekli olarak yazdığı "Doğru Yazalım, Doğru Konuşalım" köşesi Genel Ağ'da konuların alfabetik olarak sıralandığı bölümde kullanıcıların dikkatine sunulmaktadır.

Genel Ağ'da bir çalışma yürütülerek üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinden meydana gelen bir toplulukla Türkçe ile ilgili sorunların dile getirildiği, çözüm yollarının araştırıldığı ve duyuruların dağıtıldığı bir haber topluluğu oluşturulmuştur.

Radyo ve televizyon programları

Televizyon ve radyolardaki Türkçe ile ilgili çeşitli programlara Türk Dil Kurumu doğrudan katılarak kamuoyunun bilgilendirilmesi ve aydınlatılması etkinliğini sürdürmektedir. Üyeliklerin sona erdiği 8 Kasım 2001 tarihinden sonra Kurumda başkan dışında resmen görevlendirilmiş bilim adamı kalmamasına rağmen kitle iletişim araçlarından gelen program çağrılarına uyulmuştur. Türkçenin güncel sorunlarının da ele alındığı bu programlarda çözüm yolları ve Türk Dil Kurumunun çalışmaları kamuoyuna duyurulmuştur. Özellikle yabancı dillerin etkisinin en aza indirilmesi amacıyla yürütülen çalışmaların ve araştırmaların sonuçları kitle iletişim araçları ile paylaşılmış, kamuoyunun dikkatlerine sunulmuştur. TRT ile yapılan iş birliği sonucunda Türk Dil Kurumunun 70. kuruluş yıl dönümü olan 12 Temmuz 2002 günü TRT2 kanalında altın saatlerde (*prime-time*) özel bir program yapılmıştır. Türk Dil Kurumu, 2002 yılında toplam 16 televizyon ve 29 radyo programına konuşmacı ile katılmıştır.

Kuruluşunun 70. yıl dönümü dolayısıyla Türk Dil Kurumu bir tanıtım yoğun diski (CD) yaptırmıştır. Yakında çıkacak olan bu yoğun diskte Türk Dil Kurumunun tarihçesi, eski tüzükler ve yürürlükteki yasa maddeleri, bütün yayınlarının tanıtımları, Kurumun arşivindeki bütün fotoğraflar, *Güncel Türkçe Sözlük*'e ve *İmlâ Kılavuzu*'na erişim, iki tanıtım filmi yer almaktadır.

Konferanslar, ulusal ve uluslararası toplantılar:

Türk Dil Kurumu, kamuoyunda Türkçe bilincinin yaygınlaştırılması, toplumun Türkçeye dikkatinin çekilmesi amacıyla çeşitli kesimlere yöne-

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın

lik konferans etkinliklerinin yanı sıra Türk dili ile ilgili bilimsel toplantılar da düzenlenmektedir. Doğrudan veya dolaylı olarak Türk dili ile ilgili bilimsel toplantılara yurt içinden ve yurt dışından bilim adamları çağrılmaktadır. 2002 yılında Türk Dil Kurumunda düzenlenen toplantılar ile ilgili kısa bilgiler şöyledir:

Prof. Dr. Fatın Sezgin, *Türkçede Batı Kaynaklı Kelimelerin Yoğunluğu*, 28 Mart 2002.

Prof. Dr. Efrasiyap Gemalmaz ve Doç. Dr. Nurettin Demir, *Türkçede Vurgu* (Türk Gramerinin Sorunları Toplantısı), 22 Mart 2002.

Mühendislik Terimleri Bilgi Şöleni, Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, Prof. Dr. Yıldırım Üçtuğ, Prof. Dr. Hamza Zülfikar, Prof. Dr. Hamit Serbest, Prof. Dr. Nihat Kınıkoğlu, 26 Nisan 2002.

Türk Dil Kurumunun 70. Kuruluş Yıl Dönümü Töreni, Reşat Doğru, Prof. Dr. Sadık Tural, Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, 11 Temmuz 2002.

Prof. Dr. Hamza Zülfikar, *Atatürk'ün Harf İnkılâbı İçindeki Yerine Genel Bir Bakış*, 11 Temmuz 2002.

Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, *Anılarda Türk Dil Kurumu ve Gelişme Süreçleri*, 11 Temmuz 2002.

Türk Dünyasında Ortak Dil Türkçe Bilgi Şöleni, Prof. Dr. Sadık Tural, Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, Ziya Yılmaz, Prof. Dr. Bubiyna Oruzbayeva, Prof. Dr. Mirfatih Zakiyev, Prof. Dr. Zinnur Uraksin, Prof. Dr. Mehman Musaoğlu, Prof. Dr. Mustafa Argunşah, Doç. Dr. Timur Kocaoğlu, Doç. Dr. Mustafa Öner, Doç. Dr. Olga Subrakova, Yard. Doç. Dr. Ertuğrul Yaman, Harid Fedai, (Türk Dil Kurumu - Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi iş birliği ile), 25 Eylül 2002.

70. Dil Bayramı Töreni, Dr. Devlet Bahçeli, Reşat Doğru, Prof. Dr. Sadık Tural, Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, 26 Eylül 2002.

Rıdvan Çongur, *Dil Kurultayları, Bayramlar ve Hatıralar*, 26 Eylül 2002.

1552 ve Sonrası: Kazan'ın İşgali ve Türk Toplulukları Bilgi Şöleni, Prof. Dr. Sadık Tural, Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, Dr. Gönül Pultar, Prof. Dr. Halil İnalçık, Prof. Dr. İlber Ortaylı, Doç. Dr. Fatih Kirişçioğlu, Doç. Dr. Mustafa Öner, Doç. Dr. Fatma Özkan, Doç. Dr. Gülnur Boranbayeva, Yard. Doç. Dr. Ferhat Tamir, Ali Akış, Figen Göner Dilek, Filiz Kılıç (Türk Dil Kurumu-Dünya Tatarlar Birliği iş birliği ile) 15 Ekim 2002.

Prof. Dr. Nevzat Gözaydın, *AB'ye Giriş Sürecinde Avrupa'da Türkçe*, 13 Ekim 2002.

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

Andreas Tietze, *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati ve Gelişme Safhaları*, 17 Ekim 2002.

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, *Atatürk'ün Türkçeye Verdiği Önem*, 10 Kasım 2002.

TDK, *Doğumunun 100. Yıl Dönümünde Orhan Şaik Gökyay'ı Anma Toplantısı*, Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, *Anılarda Orhan Şaik Gökyay*, H. Rıdvan Çongur, *Doğumunun 100. Yılında Orhan Şaik Gökyay*, 12 Aralık 2002.

Yard. Doç. Dr. Cengiz Alyılmaz, *Türk Dilinin Kökleri*, 24 Aralık 2002.

Türk Dil Kurumunun başka kurum ve kuruluşlarla Ankara dışında düzenlediği etkinlikler ise şunlardır:

İletişim Araçlarının Türk Dili Üzerindeki Etkileri Bilgi Şöleni, Prof. Dr. Sadık Tural, Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, Dr. Cengiz Diker, Ayşenur Yazıcı, Oğuz Haksever, Erkan Tan, (Türk Dil Kurumu - Karaman Valiliği iş birliği ile) 13 Mayıs 2002 Karaman.

Doğumunun 140. Ölümünün 80. Yıl Dönümünde Nikolay Fedoroviç Katanov Konferansları, Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, Prof. Dr. Osman Fikri Sertkaya, Ziya Yılmaz, Prof. Dr. Valentina N. Tugujekova, Prof. Dr. Ömer Faruk Akün, Prof. Dr. Ramil Valeyev, İsmail Güleç, Dr. Tatyana Borgoyakova, Dr. İrina V. Kulganek, Dr. Sergey Borgoyakov, Prof. Dr. Stepan P. Ulturgaşev, Prof. Dr. Şakir İbrayev, Dr. Flora Orazayeva, Prof. Dr. İgor V. Kormuşin, Prof. Dr. Viktor Butanayev (Türk Dil Kurumu-Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi-İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü iş birliği ile) 12 Kasım 2002 İstanbul.

2002 yılında yurt içi toplantılara 12, yurt dışı toplantılara da 7 konuşmacı gönderilmiştir. Önceki yıllara göre bu sayının düşük olmasının sebebi, Kurumun üyelerinin seçilmemiş olması ve Kurumda başkandan başka hiçbir akademisyenin bulunmamasıdır.

2003 yılında Türk Dil Kurumunun gerçekleştireceği önemli bir etkinlik de Uluslararası Sürekli Altaistik Konferansının (PIAC) 46. toplantısıdır. Her yıl farklı bir ülkede toplanan konferans, 1973'te Türkiye'de düzenlenmişti. Merkezi ABD'de bulunan *Permanent International Altaistic Conference* (PIAC)'ın 23-28 Haziran 2002'de Macaristan'da gerçekleştirilen 45. konferansında, 2003 yılının Haziran ayında Türkiye'de Türk Dil Kurumu desteğiyle 46. konferansın yapılması teklifi kabul edilmiştir. Söz konusu konferans 22-27 Haziran 2003 tarihlerinde Ankara'da yapılacaktır.

tır.

Kollarda yürütülen çalışmalar

Yasanın verdiği görevleri yerine getirmek üzere Türk Dil Kurumu içerisinde kurulan 6 bilim ve uygulama kolunda 2002 yılında yayımlanan eserler yukarıda belirtilmişti. Aşağıda ise kollarda yayın aşamasında bulunan eserlerin son durumları belirtilecektir.

1. Ağız Araştırmaları Bilim ve Uygulama Kolu: Türk dilinin çeşitli ağızlarının ses bilgisi, biçim bilgisi, söz varlığı, anlam bilgisi yönlerinden araştırıldığı Ağız Araştırmaları Bilim ve Uygulama Kolunda yapılan çalışmalarla hem ağızlarımızın özellikleri ortaya konulmakta hem de Türk dilinin gelişimi aydınlatılmaktadır. Ağızların söz varlığının ortaya konulmasıyla, ağızlardaki Türkçe kökenli sözlerin yazı diline kazandırılması ve böylece Türk yazı dilinin söz varlığının zenginleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Ağız Araştırmaları Bilim ve Uygulama Kolunda son dönemde yürütülen çalışmalar şunlardır:

Ağız araştırmaları ile ilgili olarak derleme, inceleme niteliğindeki eserlerin yayımlanması faaliyetleri çerçevesinde Kola gönderilen ve hâlen inceleme aşamasında olan eserler şunlardır:

Doç. Dr. Zikri Turan, *Uşum Köyü Ağzı*.

Yard. Doç. Dr. Nergis Biray, *Afganistan Kazakları Ağızları*.

Mefkûre Mollova, *Nevrokop Türk Ağzı*.

Prof. Dr. Tuncer Gülensoy ve Ercan Aklaya, *Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası*.

Yard. Doç. Dr. Emin Kalay, *Bulgaristan İslimye İli Kazan İlçesi Türk Ağızları Üzerine Bir Gramer Denemesi*.

Prof. Dr. Çoban Hıdır, *Irak Türkmen Ağızları*.

Doç. Dr. Mukim Sağır, *Anadolu Ağızları Ses Olayları*.

Doç. Dr. Necati Demir, *Tokat İli ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük)*.

Dr. Erol Öztürk, *Silifke Mut'taki Sarıkeçili ve Bahşiş Yörükleri Ağzı*.

Mine Kılıç, *Kahraman Maraş Merkez Ağzı*.

Fatma Sibel Bayraktar, *Kayseri Merkez İlçe Ağzı*.

Ayhan Sarıhan, *Beyceli Sözlüğü*.

Neclâ Yalçınır Gündüz, *İstanbul Türkçesi Konuşma Dili (1930-1950)*.

Veli Savaş Yelok, *Divriği Merkez İlçe Ağzı*.

İnceleme raporları doğrultusunda düzeltilmekte olan eserler ise şun-

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

lardır:

Doç. Dr. Ülkü Çelik Şavk, *Türkmen Diyalektolojisi*.

Yard. Doç. Dr. Faruk Yıldırım, *Çukurova Ağızları-Adana ve Osmaniye İlleri*.

Yard. Doç. Dr. Canan İleri, *Eskişehir İli Mihaliççik İlçesi ve Yöresi Ağızları*.

Yard. Doç. Dr. Sadi H. Nakiboğlu, *Adıyaman ve Yöresi Ağızları*.

Yard. Doç. Dr. Hikmet Koraş, *Kahraman Maraş ve Yöresi Ağızları*.

Dr. Turgut Acar, *Artvin ve Yöresi Ağızları*.

2. *Dil Bilimi Bilim ve Uygulama Kolu*: Türkçenin ve diğer dillerin karşılaştırılarak dil bilimi alanında karşılaştırmalı çalışmaların yürütülmesinin amaçlandığı kolda Prof. Dr. Cengiz Tosun ve Doç. Dr. Abdülvahit Çakır'ın hazırlamakta oldukları *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*'nün çalışmaları sürmektedir.

3. *Grammer Bilim ve Uygulama Kolu*: Türk dilinin tarihî ve çağdaş dönemlerinin dil bilgisi özelliklerinin araştırıldığı bu kolda baskı aşamasında olan eserlerden:

Yard. Doç. Dr. Yıldız Kocasavaş, *Türkçede Şahıs Zamirleri*.

Yard. Doç. Dr. Nesrin Bayraktar, *Türkçede Fiilimsiler*.

Prof. Dr. Sadettin Buluç'un Makaleleri baskıya hazır duruma getirilmiştir.

İnceleme aşamasındaki eserler:

Doç. Dr. Hülya Çengel-Kasapoğlu, *Kırgız Türkçesi Grameri*.

Yard. Doç. Dr. Ceyhun Vedat Uygur, *Karakalpak Türkçesi Grameri*.

Yard. Doç. Dr. Tahir Kahraman, *Çağdaş Türkiye Türkçesinde Ad Çekim Ekleri ve Bunların İşlevleri*.

Yard. Doç. Dr. Ayşe İlker, *Elfaz-ı Türkî-Farisî (Türkçe-Farsça Sözlük) Gramer-Metin-Sözlük*.

İnceleme raporu doğrultusunda gerekli düzeltmelerin yapılması için yazarlarına gönderilen eserler:

Bilgehan Atsız Gökdağ, *Oğuz Grubu Türk Lehçelerinde Sıfat Filler*.

Yard. Doç. Dr. Mehmet Sarı, *Gazâvat-ı Sultan Murad Han*.

Dr. İbrahim Atabey, *Türkiye Türkçesinde Cümle Bağlayıcıları*.

Deniz Öztürk, *Türkiye Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış ve Deyimleşmiş Birleşik Fiiller*.

4. *Kaynak Eserler Bilim ve Uygulama Kolu*: Türk dili ile ilgili kaynak eserlerin yayımlanması amacıyla kurulan kolda yayın çalışmaları plânlanan program çerçevesinde yürütülmektedir.

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın

5. *Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu*: Sözlük araştırmalarının ve çalışmalarının yapıldığı bu kolda çeşitli sözlükler yayıma hazırlanmakta ve yayımlanmaktadır. Son dönemde bu kolda yürütülen çalışmalar şunlardır:

Türkçe Sözlük çalışmaları sözlüğe eksik olan kelimelerin alınması ve sözlükte mevcut hataların düzeltilmesi yönünde devam ettirilmektedir. Sözlük 100.000 anlam varlığına doğru gelişmekte ve zenginleşmektedir.

Kurum dışından Sözlük Bilim ve Uygulama Koluna basılmak üzere gönderilen sözlüklerin son durumu ise aşağıda belirtilmiştir.

İşlemleri tamamlanarak basım aşamasına gelen eserler:

Dr. Ahmet Asrar, *Urduca-Türkçe Sözlük*.

İlyas Göz, *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı*.

İnceleme aşamasındaki eserler:

Prof. Dr. Recep Toparlı, *Kıpçakça-Türkçe Sözlük*.

Baybars Gülensoy, *Anadolu Giyim-Kuşam Sözlüğü*.

Ayhan Özden, *Fransızca-Türkçe Sözlük*.

Abdullah Taymas, *Lehçe-i Tatarî*.

İbrahim Arısoy, *Türkçe-Gürcüce Sözlük*.

Mehmet Yaşar Ethem, *A'dan Z'ye Kıymetli ve Yarı Kıymetli Taşlar (Gemmoloji) Terimleri Kılavuzu*.

Nejat Ebcioğlu, *Bitki Adları Sözlüğü*.

Doç. Dr. Vugar Sultanov, *Füllerin Değerlilik Sözlüğü*.

Dr. Ömer Kurt, *Hayvan Adlarıyla İlgili Deyimlerin Üç Dilde Karşılaştırmalı Sözlüğü*.

Prof. Dr. Fatin Sezgin, *Türkçede Batı Kaynaklı Kelimelerin Yoğunluğu*.

Düzeltilme aşamasındaki eser:

Yard. Doç. Dr. Hatice Şahin, *Cami'ü'l-Fürs*.

Yard. Doç. Dr. Çetin Pekacar, *Kumuk Türkçesi Sözlüğü*.

Prof. Dr. Zsuzsa Kakuk, *Macarca-Türkçe Sözlük*.

Prof. Dr. Efrasiyap Gemalmaz, *Türkçe Sözlüğün Ters Dizimi*.

Hayriye Süleymanoğlu, *Türkçenin Ters Sıklık Sözlüğü*.

Mehmet Köstekçi, İklil Kurban, *Uygurca-Türkçe Sözlük*.

6. *Terim Bilim ve Uygulama Kolu*: Terim çalışmalarının Türkçede özel bir yeri vardır. Türkçenin bilim dili olarak daha da geliştirilmesi için yeni bilim terimlerine gerek vardır. Ulu önder Atatürk de terim konusuna özel bir önem vermiş ve Türk Dil Kurumundaki terim çalışmalarına bizzat katılmıştır. Kurumda son dönemde yapılan terim çalışmaları şunlardır:

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

Prof. Dr. Nihat Kınıkoğlu'nun hazırlamakta olduğu *Malzeme Bilimi Terimleri Sözlüğü* ek programıyla birlikte tamamlanmış ve 8 ay süreyle Genel Ağ (İnternet) ortamında okuyucuların eleştirisine açılmıştır.

Kimya Terimleri Sözlüğü, Prof. Dr. Güler Somer ve Prof. Dr. Ahmet Yaşar tarafından hazırlanmaktadır. Beş bin maddeden oluşacak eserin dört bin maddesinin bilgisayara girişi tamamlanmış, İngilizce-Türkçe dizini de hazırlanmıştır. Fransızca-Türkçe, Almanca-Türkçe ve Osmanlıca-Türkçe dizinlerinin de hazırlanması devam etmektedir. Eser bitme aşamasındadır.

Prof. Dr. Atilla Özmen tarafından hazırlanmakta olan ve yaklaşık 6.000 madde başından oluşan *Fizik Terimleri Sözlüğü* tamamlanarak Kuruma teslim edilmiştir.

Önümüzdeki dönemde, Terim Sözlüğü Hazırlama Projesinin esasları doğrultusunda, öncelik aşağıda belirtilen teknik alanlara verilmek üzere bütün bilim alanlarının ve sanat kollarının uzmanlarıyla görüşülecek ve bu alanlarla ilgili Kurumumuza teslim edilen terim sözlükleri yayımlanacaktır: Orta Öğretim Terimleri Sözlüğü, Tıp Terimleri Sözlüğü, Hukuk Terimleri Sözlüğü, Bankacılık Terimleri Sözlüğü, Ekonomi Terimleri Sözlüğü, Ticaret Terimleri Sözlüğü, İletişim Terimleri Sözlüğü, Tarih Terimleri Sözlüğü, Coğrafya Terimleri Sözlüğü, Edebiyat Terimleri Sözlüğü, Felsefe Terimleri Sözlüğü, Güzel Sanatlar Terimleri Sözlüğü, Spor Terimleri Sözlüğü, Sosyoloji Terimleri Sözlüğü, Sanat Tarihi Terimleri Sözlüğü, Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü.

Terim Bilim ve Uygulama Kolunca yürütülen *İmlâ Kılavuzu* çalışmaları tamamlanmış ve 2000 yılı içinde yayımlanmıştır. Kamuoyundan gelen eleştiriler dikkate alınarak *İmlâ Kılavuzu*'nun yeni baskısı için gündem teşkil edecek maddeler belirlenmiştir. 2002 yılı içinde de *İmlâ Kılavuzu*'na yeni madde başları eklenmiştir.

Yabancı Kelimelere Karşılıklar Kılavuzu için baskı kararı alınmıştır.

Terim çalışmalarında kısaltmaların önemli bir yeri vardır. Bu çalışma, Kurumun Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu ile diğer kollarında da gereklidir. Bu düşünceyle Terim Bilim ve Uygulama Kolu böyle bir çalışma başlatmıştır. Günlük gazete ve dergilerden başka, *İngilizce*, *Almanca* ve *Türkçe Sözlük*'te ve bugüne kadar yayımlanmış çeşitli kısaltmalarla ilgili sözlüklerdeki kısaltmalar taranmış ve fişlenmiştir. Kısaltmalarla ilgili bu taramalara devam edilmektedir.

Türk Dil Kurumu ve Mühendislik Dekanları Konseyinin iş birliğiyle 26 Nisan 2002 tarihinde Türk Dil Kurumu Konferans Salonunda Mühen-

dislik Terimleri Bilgi Şöleni düzenlenmiştir. Bu şölendeki konuşmaların bant çözümü yapılmıştır. Kitapçık hâlinde basılması için çalışmalar devam etmektedir.

Buna bağlı olarak Kurumda Teknik Terimler Kurulu oluşturulmuş ve bu Kurulun çalışmalarını Kolumuz üstlenmiştir. Bu Kurulun çalışmaları çerçevesinde Elektrik-Elektronik Terimleri Sözlüğü, İnşaat Terimleri Sözlüğü, Makine Terimleri Sözlüğü, Kimya Terimleri Sözlüğü, Biyomühendislik Terimleri Sözlüğü, Yer Bilimleri Terimleri Sözlüğü, Endüstri Terimleri Sözlüğü ve Bilgisayar Terimleri Sözlüğü hazırlanması için çalışmalara başlanmasına karar verilmiştir.

Türk Dil Kurumunda yürütülen projeler:

Türk Dil Kurumu, Türk dili ile ilgili konularda projeler de yürütmektedir. Bu projelerin bir bölümü Türk Dil Kurumunun öz kaynaklarıyla, bir bölümü de Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarlığının desteğiyle yürütülmektedir.

Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarlığının desteğiyle yürütülen projeler şunlardır:

1. Karşılaştırmalı Türk Lehçe ve Şiveleri Sözlüğü Grameri Saha Araştırması Projesi: Türk lehçeleri sözlüğünü ve dil bilgisini hazırlamak üzere çalışmalar yürütülmektedir. Çalışmanın birinci bölümü sözlük projesidir. Bu çalışmada şu lehçelere ait bütün fişler bilgisayara geçirilmiştir: Azerbaycan Türkçesi, Tatar Türkçesi, Karaçay-Malkar Türkçesi, Nogay Türkçesi, Altay Türkçesi, Uygur Türkçesi, Türkmen Türkçesi, Karakalpak Türkçesi, Çuvaş Türkçesi. Kırgız Türkçesinin fişlerinin hazırlanması tamamlanmış; bilgisayara geçirilmeye başlanmıştır.

Gramer projesinde ise basit kipli bölüm tamamlanmıştır. Durum ekleri bilgisayara aktarılmıştır.

2. Göktürk (Runik) Yazılı Belge, Yazıt ve Anıtların Albümü Projesi: Göktürk yazısıyla yazılmış eserlerin albümlerinin hazırlanması ve yayımlanmasının amaçlandığı bu projede basılan iki eserden sonra iki eser daha yayıma hazır hâle getirilmektedir. Dr. Cengiz Alyılmaz'ın hazırladığı *Moğolistan'daki Türk Anıtları Albümü* tamamlanmış ve incelenmek üzere raportöre gönderilmiştir. D. D. Vasilyev'in hazırlamakta olduğu *Altay Anıt ve Yazıtları Albümü* ise bu yılın ilk yarısında yayımlanacaktır.

3. Türkiye Türkçesi Sözlükleri Projesi: Türkiye Türkçesinin temel sözlüklerini yayımlamayı amaç edinen projedeki eserlerin durumu aşağıda belirtilmiştir:

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

İnceleme aşamasında olan eserler:

Lügat-ı Cudî, (hzl.) Prof. Dr. İsmail Parlatır, Belgin Aksu, Nikolay Tufar.

Raportör raporu doğrultusunda düzeltilmekte olan eserler:

Lügat-ı Remzi, (hzl.) Prof. Dr. İsmail Ünver, Yard. Doç. Dr. Abdülkadir Gürer, Halit Biltekin.

Ahterî-i Kebir, (hzl.) Doç. Dr. Ahmet Kırkkılıç, Yard. Doç. Dr. Yusuf Sancak.

Hazırlanmakta olan eserler:

Lügat-ı Naci, (hzl.) Dr. Ahmet Kartal.

Kamus-ı Türkî, (hzl.) Prof. Dr. Hamza Zülfikar.

Müntahabât-ı Lügat-ı Osmaniye, Prof. Dr. Recep Toparlı, Yaşar Yılmaz, Betül Eyövge Yılmaz.

Resimli Türkçe Lügat, (hzl.) Prof. Dr. Recep Toparlı, Seyfullah Türkmen, Canan Selvi Kanoğlu, Belgin Aksu.

Kamus-ı Osmanî, (hzl.) Prof. Dr. Hamza Zülfikar, Doç. Dr. Halil İbrahim Usta, Murat Küçük.

4. Türkiye Türkçesi ve Tarihî Devirler Yazı Dilleri Grameri Projesi:

Türkiye Türkçesinin çağdaş ve tarihî dil bilgilerini yayımlamayı amaç edinen projede yürütülmekte olan çalışmalar sonucunda beş eser baskı aşamasına gelmiştir. Bu eserlerden biri de Prof. Dr. Zeynep Korkmaz'ın yazdığı *Türkiye Türkçesi Grameri*'dir. Bu önemli eserin şekil bilgisi bölümü nihayet tamamlanarak basım evine gönderilmiştir. Prof. Dr. Korkmaz'ın proje kapsamında hazırladığı bu eserin, alanında büyük bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Projede hazırlanarak raportör incelemesine sunulan eserler:

Şemsettin Sami'nin Dilciliği ve Nev-Usûl Sarf-ı Türkî, (hzl.) Dr. Furkan Hamid.

Ahmet Rasim, *Amelî ve Nazarî Tâlim-i Lisân-ı Osmânî*, (hzl.) Doç. Dr. Kaya Türkay.

İnceleme raporu doğrultusunda gerekli düzeltmelerin yapılması için yazarlarına gönderilen eserler:

Ahmet Cevdet Paşa, *Tertib-i Cedit Kavâ'id-i Osmâniyye*, (hzl.) Yard. Doç. Dr. Esra Karabacak.

Mithat Sadullah, *Türkçe Sarf ve Nahiv Dersleri*, (hzl.) Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, Dr. Mustafa Fidan.

Projeye yeni dâhil edilen eserler:

Şeyh Ali Vafî, *Mufasssal Yeni Sarf-ı Osmanî*, (hzl.) Prof. Dr. Recep Toparlı.

Mehmed Sadık, *Üss-ü Lisan-ı Türkî*, (hzl.) Prof. Dr. Recep Toparlı, Ali Ilgın.

Süleyman Hüsnü Paşa, *İlm-i Sarf-ı Türkî*, (hzl.) Prof. Dr. Recep Toparlı, Dilek Yücel.

5. Türk Dünyası Destanlarının Tespiti, Türkiye Türkçesine Aktarılması ve Yayımlanması Projesi: Türk dünyasında bilinen destanlardan başka daha adı bile duyulmamış diğer Türk topluluklarının destanî yaratmalarını da Türkiye Türkçesine kazandırmayı amaçlayan ve 1 Ocak 1997 tarihinde uygulamaya konulan proje çalışmaları çerçevesinde daha önceki çalışmalara ek olarak 2002 yılında Özbek destanlarından 43 destanın lehçelerdeki metin tespit çalışmaları tamamlanmıştır. Bilim adamı ve uzmanlara yayına hazırlanmak üzere verilen bu destanların Türkiye Türkçesine aktarılmasına başlanmıştır.

Ayrıca, Kırgız destanlarından 8, Nogay destanlarından 11 ve Türkmen destanlarından da 39 destan belirlenmiş olup hazırlama çalışmaları devam etmektedir.

Halk hikâyeleri alanında da daha önce derlenen ve yayıma hazırlananlara ek olarak Türkiye’de yaşayan son halk hikâyecilerinden derlemeler yapılmıştır.

2002 yılı içinde destanların lehçelerdeki metin tespit çalışmalarını yaparak destan metinlerini Kurumumuza teslim eden Kazak, Kırgız, Özbek ve Türkmen bilim adamı ve uzmanların teslim ettikleri destanlar ile yine aynı dönem içinde bazı destan ve halk hikâyelerinin yayımlanması aşamasına da gelinmiştir.

Basım kararı alınan eserler:

Köroğlu Destanı Gürcistan Yazması.

Prof. Dr. Fikret Türkmen, Nail Tan, *Âşık Şeref Taşlıova’dan Derlenen Halk Hikâyeleri.*

Yard. Doç. Dr. Mehmet Aça, *Kırgız Destanları: Canıl Mirza.*

İnceleyiciye gönderilen eserler:

Hümeyra Nur Tekalan, *Er Koşoy Destanı.*

Dr. Emel Şirin Aça, *Kazak Destanları: Rayımbek Batır, Tolebiyidin Tariyhi, Jantar Batır.*

Yard. Doç. Dr. Refiye Okuşluk, *Adana Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği.*

Oktag Selim Karaca, *Kazak Destanları: Aybiykeş Karabala,*

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

Nurgayşa, Murkı Batır.

Dr. Caştegin Turgunbayev, *Kırgız Destanları: Er Eşim, Şırdakbek, Munduk Zarlık, Kozuke Bayan.*

Ceyhun Vedat Uygur, *Karakalpak Destanları: Kırkız.*

Doğan Gürpınar, *Kırgız Destanları: Kumayık.*

Dr. Emel Şirin Aşa, *Kazak Destanları: Makbal Segiz, Uş Munlı, Uş Oysıl, Ak Sevle.*

Türk Dil Kurumunun öz kaynaklarıyla desteklenen projeler

1. Dergâh Mecmuası.
2. Bilgisayar Terimleri Sözlüğü ve Bilgisayar Terimleri Karşılıklar Kılavuzu: Çalışma tamamlanmıştır. *Bilgisayar Terimleri Karşılıklar Kılavuzu* incelenmek amacıyla raportöre gönderilmiştir.
3. Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı: Çalışma tamamlanmış ve basım kararı alınmıştır.
4. Muallim Naci Külliyyatı.
5. Nahçıvan Ağızları Grameri.
6. Güney Azerbaycan Metinleri: Çalışma tamamlanmıştır. Eser inceleme aşamasındadır.
7. Sami Paşazade Sezai Bütün Eserleri: Çalışma tamamlanmış, basım kararı alınmıştır.
8. Macarlar İçin Türkçe Öğretimi Kitabı.

Yeni çalışma grupları ve projeler

Yeni dönem üyeleri belirleninceye kadar Yüksek Kurum Yönetim Kurulunun 12.9.2002 tarih ve 441/4 sayılı kararıyla Türk Dil Kurumunun ana çalışma konularının aksamaması için Güncel Türkçe Sözlük Çalışma Grubu, Yabancı Kelimelere Karşılıklar Çalışma Grubu, İmlâ Kılavuzu Çalışma Grubu, Ad Sözlüğü Çalışma Grubu, Teknik Terimler Kurulu ve Yayın Çalışma Grubu kurulmuştur. Bu çalışma grupları belirli sürelerle toplanmakta ve gündemindeki konuları görüşerek sonuca bağlamaktadır.

Güncel Türkçe Sözlük Çalışma Grubu, Genel Ağ'daki sözlüğün geliştirilmesi, gelen eleştiri ve isteklerin değerlendirilmesi çalışmalarını yürütmektedir. Bu çalışma grubunun çalışmalarıyla *Türkçe Sözlük*'ün veri tabanı her geçen gün daha da zenginleştirilmektedir.

Yabancı Kelimelere Karşılıklar Çalışma Grubu da dilimize giren veya girmekte olan yabancı kökenli sözlere karşılık önerme çalışmalarını yürütmektedir. Bu çalışma grubunun önerdiği sözler, basına ve kamuoyuna duyurulmakta, ayrıca dergimiz *Türk Dili*'nde yayımlanmaktadır.

İmlâ Kılavuzu Çalışma Grubu ise, *İmlâ Kılavuzu*'nun yeni baskısı

için hazırlıkları yürütmektedir. Elmek, mektup, belgeç yoluyla gönderilen imlâ ile ilgili soru ve görüşler bu çalışma grubunda değerlendirilmektedir. Çalışma grubunun son toplantısında *İmlâ Kılavuzu*'nun dizin bölümünün Genel Ağ'da bir arama motoru ile çalıştırılması için karar alınmıştır.

Mahkemelerden gelen ad davalarıyla ilgili yazılara cevap vermek ve güvenilir bir ad sözlüğü hazırlamak amacıyla oluşturulan Ad Sözlüğü Çalışma Grubu da sürekli olarak toplanmaktadır. Yayımlanacak *Türk Adları Sözlüğü*'nün hazırlama ilkeleri belirlenmektedir.

Teknik Terimler Kurulu, mühendislik terimleri üzerindeki çalışmalarını yürütmek amacıyla kurulmuştur. Hangi mühendislik dallarında sözlük hazırlanması gerektiği ve kimler tarafından hazırlanacağı konularını görüşen Teknik Terimler Kurulu, teknik terim sözlüklerinin hazırlama ve yayımlama ilkelerini de belirlemiştir.

Yayın Çalışma Grubu ise, Türk Dil Kurumunun yayın etkinliğini düzenlemek ve yürütmek amacıyla kurulmuştur. Bir yılı aşkın bir süredir bilim kurulu üyelerinin seçilmemiş olması Kurumun yayın çalışmalarını önemli ölçüde aksatmıştı. Yayımlanmak üzere Türk Dil Kurumuna gönderilen eserlerin inceleyicilere gönderilmesi, inceleme raporlarının değerlendirilmesi, baskı işlemlerinin izlenmesi çalışmalarını yürütmektedir.

Avrupa Birliği ülkelerinde bugün birkaç milyon Türk vatandaşı yaşamasına rağmen Türkçe ne yazık ki AB tarafından "sertifika dili" olarak kabul edilmemiştir. "Sertifika dili", AB ülkelerinde çalışma ve oturma izni olan veya o ülkenin vatandaşlığına geçen kişilerin memuriyete girişte, çeşitli bürokratik işlerde gireceği sınavın dili anlamına gelmektedir. Kişiler sınav dilini seçebilmektedir. Bu diller AB tarafından kabul edilen "sertifika dilleri"dir. Türkçenin Avrupa'da sertifika dili kabul edilmemesinde farklı tutumlar söz konusu olabilir ama öncelikle diğer sertifika dillerinde olduğu gibi Türkçenin de temel bir sınav kitabının hazırlanması gereği bulunmaktadır. Türk Dil Kurumu, Türkçenin Avrupa Birliği ülkelerinde "sertifika dili" olması için gerekli kaynak kitabın hazırlanması çalışmasını da başlatmıştır.

Türk Dil Kurumu yürütmekte olduğu beş projenin yanı sıra dört yeni proje için de Devlet Plânlama Teşkilâtına başvuruda bulunmaktadır. Türkçenin Köken Bilgisi (Etimoloji) Sözlüğü Projesi, Türk dilinin köken bilgisi sözlüğünün hazırlanması ve yayımlanması amacıyla yürütülecektir. Türk Dili ile İlgili Kaynak Eserlerin Çevirisi Projesi'nde yabancı dilde yayımlanmış Türk dili ile ilgili temel eserlerin Türkçeye kazandı-

Türk Dil Kurumunun 2002 Yılı Çalışmaları

rılması ve araştırmacıların hizmetine sunulması amaçlanmaktadır. Kitle İletişim Araçlarında Doğru ve Güzel Türkçe Programları Projesi ise radyo ve televizyonlar aracılığıyla toplumda doğru ve güzel Türkçe kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla, eğitici ve öğretici filmlerin hazırlanmasını plânlanmaktadır. Türkçenin Temel Söz Varlığı Projesinde ise Osmanlıca-Türkçe Sözlük, Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, Yeni Derleme Sözlüğü, Terim Sözlükleri alt projeleri bulunmakta ve ölçünlü (standart) Türkçenin söz varlığının yanı sıra bölge ağızlarının söz varlığı, bilim ve sanat terimlerinin katılmasıyla büyük bir söz varlığı veri tabanı oluşturulacaktır. Bu veri tabanı hem Genel Ağ'da hem de basılı olarak yayımlanacaktır. Bu projede amaç, Türkçenin temel söz varlığının ortaya konulmasıdır.

Türk Dil Kurumu, 2002 yılındaki bu çalışmalarını yasadaki eksik maddelerin çıkarılarak üyelerinin belirlenememiş olmasına ve yetkili bilim kurullarının, kollarının oluşturulamamasına rağmen sınırlı sayıdaki bilim adamının gönüllü katkılarıyla, uzmanlarının ve memurlarının çabalarıyla gerçekleştirmiştir. Şoföründen hizmetlisine ve memuruna, şube müdüründen uzmanına, Kurum Sekreterinden bilim adamına bir avuç çalışma arkadaşımızın özverili çalışmaları olmasaydı bu etkinlikleri gerçekleştirmek mümkün olamayacaktı. Kendilerine yürekten teşekkür ederiz...

Küreselleşmenin bir sonucu olarak yabancı dillerin etkilerinin arttığı, Avrupa Birliği üyeliğinin eşliğindeki Türkiye'de bu etkilenmenin daha da artacağı göz önüne alınacak olursa ana dilimiz Türkçenin bilim, kültür, sanat, edebiyat, iletişim dili olarak daha da geliştirilmesi için Türk Dil Kurumunun ve bağlı bulunduğu Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun yasadaki eksik maddelerin bir an önce çıkarılmasının gereklilikten de öte bir zorunluluk olduğu görülür. Yüce Meclisimizin konuya duyarlılık göstererek yasamızı bir an önce çıkaracağına inanıyoruz.